

(S-4-4-4-4)

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՊՍՏՈՐԱԹԻԻՆԸ

ԿԻՒԿԻՈՑ ՄԷԶ

Թիֆլիսի մեծ տեղական թերթը և ստացված, որ կրկնակի մի ամբողջ հայա-
բնակ դառաւ, հաւանորէն Ձեյթունը,
այսպէս անուանուեալ թերթը, որ արդէ
յոյն լեզուով տպագրուի, գլխավորութեամբ
Մանուկեանի թերթի տպագրութեամբ
(Մշակ, 14)27 Մայիս)

— Կոտորածն սկսել է և կրկնակի
չբնական մարտնչական կարողացել
էն հասնել վառն Նորայէնի պարզել
այսպէս անուանուեալ թերթը, որ արդէ
յոյն լեզուով տպագրուի, գլխավորութեամբ
Մանուկեանի թերթի տպագրութեամբ
(Մշակ, 14)27 Մայիս)

Սուրբանդակներն պատմելով եր-
կիրը միայն Աստուծոյ մէջ Մերանդ
է։ Այնտեղ կարող են Հայերը խիստ
առեւտել Ներքին թերթը զորքերը գալ
կարող առաջին անգամ Կառավարութեան
խմբերը ամէն մէկ կամանով թերթը
զորքերին շատ զատ են տալիս

(Մշակ, 19)1 Յունիս

ԵՐԵՎԱՆ

ՀԱՄԱԵՐԱՅԻՆ ԴԱՆՈՒՄ

Ս. Դ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՍԱՀՄ. ՌԱՄԱԿԱՐ
ԿՈՒՍԱԿՈՐԹԵԱՆԸ

Ստանդարտը յուզումն է, երբայրու-
թեան և ողբերգութեան միջոցով մը
մէջ կատարուեցաւ երկի, տեղւոյն ի-
փոփոխութիւնն մէջ, հայ զաւազակներ
երկու կուսակցութեանց՝ Հայազգայնե-
րու և Ռամսայիսի միջև համարադրական
հանգիստը

Սոյն ճոխ ու գեղեցիկ յայտարարու-
թեան շնորհիւ Նիկարագուէի ինչպէս և
խօսուած ճանքերուն ամբողջութեամբ, պիտի
տանք Արեւի յայտը իրաւով

Հայեր դեպ ի. Տարաւել. — Դարի-
րէն ճարտարագէտ Տիար Յակոբ Յակոբ-
եան Տարաւելի մէջ արդէն ջանքեր ջրոր-
ներ լաւալու աշխատութեան իր վրայ
տանք ըլլալով, ուրախ օր Դարիւրէն
հոս հասան և խորհրդ Տարաւելի մեկնե-
ցան 13 հայ երիտասարդներ որոնք պաշ-
տօն ունին հայ ճարտարագէտին ստանձ-
նած այդ կարեւոր և անշուշտ ոչ անվը-
տանք գործը ի գլուխ հանել և այսպէսով
օգնել Դարիւրէն զաւազակ բանակներու
կողմէն։ Պոլսոյ ատուակ իր Բաժնեկա-
նու Ահաւանի անունները մեր այդ կարի-
նային հայրենակիցներուն։ Ժօրժ Գաւաթեան
(արեւմտապետ), Զարեհ Սէթեան (արեւ-
մտապետ), Նորամուկ Մարտիկ (արեւելի-
արեւմտապետ խառնուրդ), Զահրի Տիգրան-
եան, Վահան Բարաքեան, Միքայիլ Մու-
րադեան, Բարսեղ Օրանեան, Հայկ
Աւագեան, Միքայիլ Միքայիլ, Նշան Թա-
պալեան և Արամ Աֆեթեան

Զօրավար Կոստանդանի հետ վանի
զբաւման առթիւ մեր ունեցած տեսակ-
ցութիւնը։ Արեւելէն անցնելով Թաւրու-
նաբար հրատարակած էր տեղւոյն «Պոլսոյ
Լեւոնի» թերթը իր նախորդ շաբաթ
օրուան թիւին խմբագրականին զանգին
մէջ, Նոյն թերթին երէկուան համարին
մէջ կը կարգաւոր Միքայիլ Յարսաւ ըս-
տարարութեամբ նամակ մը, որ կը ջո-
նայ նախ՝ ազգայնական թէ 1907ի
պարսկական յեղափոխութիւնը վտանգած
էր Պարսկաստանի մէջ ոչ Ռուսաց և ոչ
ուրիշ օտար ազգաց շահերը, և յետոյ
հաստատել թէ Ռուս զօրաց Պարսկաս-
տանի մէջ ներկայութիւնը անօգուտ
հանգամանք մը ունի և Դարիւրէն պե-
տութեանը որ Իրաւունքի և Ազատու-
թեան անունով կը կուգին ի վնաս չե-
ղեցներու հողային զբաւման գերտէմե-
ր չեն մտաւորներ

Թաւրուրէն յօդոյն արդի յայտարար-
կան հիմնադրութիւն, Յունիս 11)24, յետ ա-
ւարտման Ս. Պարսկաստան, ժամը 10.30ին,
զարգացական հանգիստ մը տեղի պիտի ու-
նենայ տեղւոյն Ս. Պոլսոյ-Պարսկաստան
դեղւոյն մէջ։

Աշակերտներու ծնողներ և ազգա-
յիններ կը հրաւիրուին ներկայ գտնե-
լու։

ԲՐՈՑ. ԶԱՍԶԵԱՆԻ ԳԻՏՑԸ

ՀԵՂՈՒՑԻՆ ԿԱԶՄՈՒՆ ԴԻՄ

(ՄԱՆՐԱՄԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Պոլսոյ, 3 Յունիս
Համալսարանի տարրական կան-
ախտաբանութիւն մէջ ծերակուտական Զա-
մէան երէկ կարեւոր փորձ մը կատա-
րեց։ Հեղձուցիչ կազմով լեցուն ուսմը
մը պայմանաց, Աշխատանքին մէջ
զտնուող բոլոր կենդանիները հեղձման
եղան, մինչդեռ ծերակուտական Զամէան,
իր օգնականները և աշակերտները որոնք
իր հնարած քիմիական բաղադրութեամբ
թրջուած դիմակներ կը կրէին, անվնաս
մնացին և ունէր ներքին չզգացին։

Այս մասին ճիշդագէտ տի. իմալիս
կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը բրօք-
Զամէանի հետ։

«Ձեռն կրնար բոլորովին հաւաստի
կերպով ճշդել, ըստ ուսուցչականութեան, թէ
օր կազմին էին վերջին ճակատամարտ-
ներուն մէջ Գերմանացի զորքանոց
հեղձուցիչները, սակայն կատարուած
փորձերէն կրնաւ ենթադրել թէ հետեւեալ
կազմին էին։ Կրտսէ, հոս և ասիս Էյօրիսի-
իմ գտած հակազգայն հաստատուն վիճակի
կը վերածէ։ այս կազմը և անհասարակ
բոլոր միասնակար կազմը, երբ դիմակներ
կտաւ թրջուի այս բաղադրութեամբ
անիկա կը ծէ։ հեղձուցիչ կազմը և զին-
ուորը կրնայ անվնաս շուռն առնել թու-
նաւոր միջոցներուն մէջ։

«Դիմակները կրնան նաեւ ստանշու-
թեան ըլլալ և կը գործածուին եր-
կուր ժամանակ Սակայն ժամի մը չափ
հեղձուցիչ կազմ միջոցներով մը մէջ մը-
նայէն վերջ պէտք է անգամ մ'ալ միջ-
նային բաղադրութեամբ թրջուին, որպէս
զի իրենց չեղձուցիչները ազգացութիւնը
պահպանեն։ Օրաւարը է նաեւ զանոնք
շուրջ թրջուած պահել։

«Ամէն պարագայի, խորհուրդին է
ամէն մէկ զինուորին տրամադրել փոք-
րիկ շէր մը այս հակազգայն, որպէս զի
պէտք եղած ժամանակ զոյն զօրածնէ, և
կամ նոր թրջուած դիմակ մը թաւ ա-
նոր։ Այս հակազգայն հեղձուցիչ շատ ածան-
է և դիւրաւ կը պատրաստուի»

Կատարուած փորձերուն մասին՝ ա-
ւելցուց հետեւեալը։

«Փորձերը տեղի ունեցան փոքր սե-
նակի մը մէջ, որուն ուղեւ աւելցուած էր
հոտով, արտով, ասիս Էյօրիսիով եւ աս-
պիս Կրտսէիով։ Ներկայները երեսներ
դիմակ անցուցին ու ակնոյն դրին և 20էն
30 վայրկեան կեցան հեղձուցիչ կազմու-
թեամբ» ինչ առջեւ։ Այս թուականը մի-
ջաւայրին մէջ մնալը իրենց ունէր նե-
ղութիւն չի պատճառել, հակառակ որ
ներկայները իրենց համար այնպիսի ան-
նշարժ պայմաններու մէջ կը գտնուէին
որոնք բայց օդին մէջ դժուար թէ պա-
տահին։ Ազատութիւն և անտարբեր շուռն
առնել վերջ միայն մեկնեցան սենեա-
կէն, և սակայն կազմին ազգացութիւնը
բնաւ չէին կրած և իրենց սովորական
բնախօսական վիճակին մէջ կը գտնուէին։
Ըստ այնմ ի վիճակի եւ յայտարարել
թէ թշնամոյն դրոշմած այս անպատ-
ուաբեր զէնքին զէմ զարմանք գտնուած
է և կատարուել է։ Մասնախումբին Տե-
կիները գովելի մը յայտարարեցին մը կը
պատրաստեն հիմա դիմակի յատուկ կը-
տանները իսկ մէնք արդէն փորձառու-
թիւն ստացած ենք պատրաստուելու այս
քիմիական բաղադրութիւնը և դիմակներ
լու բոլոր ազգայնականները, Բաւական է
որ զինուորական իշխանութիւնները հո-
գատար նախաձեռնութիւնն ունենան,
մեղ միշտ պատրաստ պիտի գտնեն ստի-
պողական պէտքերը գոհացնելու»

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵԿՈՑ

Դանիելի եւ օգնակալի ազգայնագէտն
համար

Դանիելի մէջ «Արեւ»ի հետ ո'ւնէ
զործ ունեցողները, ինչպէս նաեւ բաժա-
նորդ գրութի փախուցողները կրնան դի-
մել 2. Բ. Ը. Միւրիկեան կնքի, գրա-
նիկները, 33 Rue Madabegh, Caire,
առաւօտեան ժամ 9—1 և կէս օրէ վերջ
ժամ 4—7, նամակով B. P. 1079,

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Տարրականի մէջ

Լոնտոն, 17. — Լէնինսէն լուրեր
կ'ըսեն թէ անգլիական ընդծովեայ մը
զինուորներով լեցուն 3 թուրք փոխադ-
րանաւ ընկղմեց։

Աթէնք, 19. — Տարրականի մէջ
կաշնակից սպայ մը յայտարարեց։ «Մեր
ընդծովեայները Մարմարաի տէրն են։
Թուրքերը կ'ըզուշանան ծովի ճամբով
զինուոր զրկել և ստիպուած են ցամա-
քէն անցընել դանոնը»

Լոնտոն, 17. — Աւստրիայէն եկող
պաշտօնէնին և ռազմամթերքին Ռուսա-
նոյ կողմէ գրաւուելուն պատճառաւ
Թուրքոյ մէջ չփոխութիւն կը տրեւ-
րուածանայ այս խնդրոյն մէջ իր ջանքե-
րը կրկնապատկած է և ապրանքով լե-
ցուն երկաթուղի մը վար դրած է, որուն
վաճակները կրկնակ էին։ Երես զինու-
թիւն մը երեսան հանգ որ ուսմանը
պատճառ էին ստոնց մէջ, որոնք գրաւուե-
ցան։ Գերմանական դիւանագիտական
պայտակներուն մէջ թուականը կազմը
պատրաստուելու դրօշ մը գտնուեցաւ։
Ռուսականցիք քանի մը օրուան մէջ 13
նստ այս տեսակ սնունդներ գրաւեցին։

Լոնտոն, 17. — Կը հաստատուի թէ
«Պրէսիս» ծանրապէս վնասուած է Սե-
նովոյ նաւատարանի միջոցին Գանի մը
Թուրքական թորփիլանաւոր ընկղմած է
12 սպայ և 80 նաւաղ խնդուած են։

Լոնտոն, 12. — «Տէյլն Բրօքեր»-ի
Հոմեր թղթակիցը կ'ըսէ թէ Թուրքիա
անուղղակի կերպով լուր տուաւ իսլաւ-
կան կատարութեան թէ՛ դիւանագիտու-
թիւն չունի պատերազմ, յայտարարելու
իսլաւի զէմ կը կարծուի թէ ասիկա
Դաշնակիցներու հետ Թուրքոյ կողմէ
առանձին հաշտութեան մը խնդրանքին
նախաբանն է։ Նապի պէ, ինչպէս նաեւ
Թուրքական դիւանագիտական ամբողջ պաշ-
տօնէի մէջ, Հոմեր պիտի մնան։ Օսմ.
կատարութեան թիւնը յուսակար կեղծ է
Գերմանոյ դիւանագիտութիւնն և հաշտու-
թիւն կը փախաբի։

Լոնտոն, 17. — Պոլսոյ իերա թա-
ղին մէջ մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ։ 500
տուններ այրեցան։

Լոնտոն, 18. — Աղբիւսանալուն
լուրեր կ'ըսեն թէ հակազգայն շարժու-
մը լուրջ և ծանր ձև մը կ'առնէ, որուն
հետեւանքներն կը վախճան Գերմանա-
ցիք։

Աթէնք, 8. — Անգլիական կառա-
վարութիւնը յանձնարարեց Հելլէն կա-
ռավարութեան՝ որ արդէն յուսակա-
նաւորուն ուսուցիչ և ուրիշ տարանք
տանիլ Տէյլն-Աղան Անգլիական կառա-
վարութիւնը կ'արդարացնէ այս պատան-
ջութեան ընկող որ Թուրք կատարութեան
թիւնը կը դրած է իր հողէն անցած ապ-
րանքները, և իբր օրինակ ցոյց կուտայ
ծնունդի բնական մը գրաւումը։ Համոզու-
կայ թէ անգլիական կատարութիւնը Տե-
տէ-Աղանը պաշտուած պիտի յայտարարէ
միջազգային օրէնքներու համաձայն բա-
ցործակ կամ պայմանաւոր կերպով ար-
դիւրած բոլոր պատերազմական ապ-
րանքներուն համար։

Լոնտոն, 17. — Գերմանացիք, Հա-
լէպ-Պաղատա երկաթուղիին զինն վրայ
Ամանուի գետնուղիին բացման աշխա-
տութիւնները աւարտեցին։

ՊՈԼԿԱՐՈՒ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Մօֆիա, 18. — Պոլկարիս բարե-
կամական պատասխան մը տուաւ Երբեակ
Համաձայնութեան ստանդարտութիւննե-
րուն, կը կարծուի թէ այս պատասխանը
կը պարունակէ համաձայնութեան մը հի-
մքը, որ կընայ շուտով կ'ընդունի թէ
Պոլկարիս ապահովութիւնները ստանա-
ցործակ Համաձայնութեան տեղութիւն
ներէն թէ իր ազգային փախուցները պի-
տի իրազգործութիւն Մօֆիայի մէջ պաշտօ-
նապէս կը յայտարարուի թէ բացարձա-

կօրէն զաղանի պիտի պահուին պատա-
խանին մասնաւորութիւնները։

Աթէնք, 20. — Իտալո-Ռուսա-
կան համաձայնութեան համեմատ Ռու-
սական պիտի միջամտէ, իրէ Գերմա-
նիա պատերազմ յայտարարէ իտալիոյ։

Արեւելեան ձախտակ

Բեթլեհեմ, 18. — Տնիւթիւրի
ձախտակին վրայ 16 Յունիսին Թիւրքե-
քա և Սիւրիոյ դիւաններուն միջև թը-
նամին անկապութեան միջոցաւ Տնի-
ւթիւրի վրայ 14—15 Յունիսին գերի
տանք 202 սպայ, 8544 զինուոր, 6
թնդանի, 21 միջոցաւ, ռազմամե-
թերքի անտուկներ, կառքեր և մեծ ա-
ւար մը։ Թշնամին որ գետին վերի կող-
մէն անցած էր՝ բնաշինը եղաւ։

Ամսթեքա, 17. — Զօր. Մաքեդո-
զին հետադրեց Գաղիլէի թէ Յունիս 1էն
առաջ Լէմպիլի պիտի գրաւէ։

Լոնտոն, 18. — «Բրայդ»-ի զինուորա-
կան թղթակիցը աչքէ անցնելով կալի-
ցիոյ մէջ Աւստրո-գերմանական յառա-
ջացումը, կ'ըսէ թէ առաւել կուտելու
կարող ունենան մէկ հիւսիսեւոր միայն
պատերազմի մասնակցած է։ «Միւսը պէտք
է յազուինք մ'առաւելան ընկղմուէն,
ոչ ալ մեր կողմէ Գերմանացիներու դե-
մքը ճեղքելու փորձերուն ճախողութեան
Միւսը Գերմանացիները ոչնչացնելու վե-
րայ ենք, քանի որ գերմանական հո-
րուանները օրական 10,000 կը հասնին։
Մեր կատարած գործը, այս պատճառաւ,
անխուստի պիտի ընէ մեր վերջնա-
կան յաղթութիւնը»

Արեւմտեան ձախտակ

Բարիւ, 19. — Զեկոյց մը կ'ըսէ թէ
յարձակմամբ գրաւեցինք ծոփ տը Պիւ-
վալը, զոր թշնամին 9 մայիսէն ի վեր
յառաւորութեամբ կը դաշտապանէր։ Նօթը
Տամ Տը Լօրէթի արեւելեան կողմը Սու-
շէի ուղղութեամբ բաղմաթիւ խրամա-
ներ և 300 զինք առնել։

Բարիւ, 19. — Ռուսալէր երկոյն Գեր-
ման վալա մը կ'ըզմէնին մէջ փոքր
զինք մը գրաւեց ըսչ հակադարձակու-
մով մը ամբողջ զինք ետ առնել։ Այ-
սօր մեր յառաջացումը շարունակեցինք
Ալպաի մէջ մէջ Գետակին երկու և
զերքերներու վրայ և հակառակ տեղադրա-
րակ անձրեւին բաղմաթիւ բարձրու-
թիւններ և զերքեր գրաւեցինք։ Ռուսա-
կանցիքը Միւսթիւրի կայսրայնը, և ռազ-
մամթերքի ամբարանները շուրջ հանե-
ցինք։ Մեջքաւոր ամբողջապէս պաշարե-
ցինք։

Քօքէնիոյ, 20. — Բրուսիական կո-
րուսներու վերջին 12 ցուցակները
71,483 սպանուած, վերաւոր ու անյայ-
տացած կը պարունակեն, Միւսթիւրի Բրու-
սիացիներու կորուստները 1,409,489
կը հասնին։

Լոնտոն, 19. — Պ. Լօյտ ձօրձ ծա-
նոյց թէ բանակցութեան մէջ է Լօրտ
Քիլիէրի հետ՝ գիտուններու մասնախում-
բի մը կողմութեան համար, որպէս զի
կարելի ըլլալ քիմիականութեան մե-
քնապիտուկութեան ընդամենը բոլոր մի-
ջոցները դրօշմել ռազմականութեան
պատրաստութեան։

ՅԷՐԵՎԱՆԻ ՆՈՐ ԶԵԿ ՄԷ

Յէփիլիններու նոր ձև մը երեսան
կըած է, որոնց առաջը կ'ըրցած է և
տեւը օրաւոր է։ Այս նորաձև գէղեւնը
զօրաւորապէս զինուած է։ Նաւակը նոր
հարաւորած ուղարկակ մը ունի, իր մէջ
զանազան անձնութիւնը սովորական
գէղեւնի մը պարունակած թիւն պակաս
է, բայց իր արագութիւնը շատ աւելի մեծ
է։ Ուղեւորներէն մաս մը կրնայ ճամբան
որոշել իրենց։ Արդէն 10 նստ պատ-
րաստ կան այս գէղեւնիները և ուրիշ
շատեր ալ շինուելու վրայ են։ Առաջ
Անգլիոյ վրայ օդային տրաւանքի մը
սահմանուած են։

Իտալական ձախտակ

Հոմ, 17. — (Պաշտօնական) Աւստրիա-
ցիք փոքր օդանաւերու մէջ յայտա-
բարութիւններ կը նետեն որոնցով կը
հրաւիրեն իտալացի զինուորները դա-
սալէք ըլլալու և կը խոստանան վճարել
իրենց հետ բերելէք ամէն մէկ հրացա-
նին 10 զուրոն, միջոցաւ 500,
Թնդանի 2000, օդանաւին 2000 և
ձիւն 150 զուրոն։ Մեր զինուորները
այս ստանդարտներուն կը պատասխանեն
ամենաբարձր թշնամիին զէմ իրենց քա-
ջազորութիւնները շարունակելով։

Հոմ, 18. — Գոթիկեանի հովիտին
մէջ կը յառաջդիմենք։ Մալպոլիէթի կա-
մուրը անգլոսոնները, Մօսթէ Նէսօի
շըրջանին մէջ կատաղի դրոշողութեան
մը միջոցին 600 զինք առնել և Զա-
րաթի հուսկարական զօրամաս մը բնա-
շինը ըրինք յարձակման միջոցին։ Բա-
լալայի բարձունքները գրաւեցինք։ Ա-
ւստրիացիք բոլոր հակադարձակումները
ետ մղեցին։

ՄԱՅՅԱԼ ՆԱԶԱԳԻ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վալիկիթի, 19. — «Վիլի»-ի Զօրայի
ընկղմութիւն առթիւ ամերիկեան կատաւա-
րութեան Գերմանոյ ստան պատասխա-
նը կը ըսէ թէ ընդունիլ գերման տեսա-
կէտը որոշ համաձայն Գերմանիա պիտի
կարենար պատերազմի արդիւնալ ապ-
րանք պարունակող ամերիկեան նաւ մը
ոչնչացնել, անոր համար փոխարկութիւն
մը վճարելով։

Նիւ-Եօք, 19. — Դաշնակից տե-
րութեանց և մասնաւորապէս Ռուսոյ
զեպպանները կը բողոքեն թէ իրենց
մասնաւոր թղթակցութիւնները անպատ-
նապարտութեանց ստալիկա կ'ըլլան թը-
նամարութեան Գերմանացի պաշտօնա-
նետուն, կողմէ։ Ամերիկեան իշխանու-
թիւնը այս խնդրոյն համար քննութիւն
մը բացած են։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ն. Բ. Սուրբան 100 ոսկի նուիրեց
Շուպրաի հրդեհին աղետալներուն։ Ն.
Բարձրութիւնը վաղը հաղկերթով մը
պիտի տայ Ռուս-Եւրոպիայի պալատին մէջ,
որուն պիտի հրաւիրուի արար երեւելի
վաճառականները։

